

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ: «ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД – ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКА ПІДГОТОВКА –
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
25 травня 2016 року

КИЇВ 2016

УДК 371.2:371.8:378.4(063)
ББК Ч 448.оя431+Ч420я431
А437

Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад: зб. наук. праць матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 травня 2016 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н. П. Муранова. – К : – НАУ, 2016. – 296 с.

До наукового збірника увійшли статті та тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад (25 травня 2016 року, м. Київ), що проводилася на базі кафедри базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету спільно з науковими установами та навчальними закладами освіти України. Адресований науковцям, аспірантам, викладачам ЗНЗ і ВНЗ та працівникам в галузі освіти.

Редакційна колегія:

Муранова Н. П., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету (голова);

Черіпко С. І., заступник директора Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Бруяка О. О., кандидат технічних наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Приходько О. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету;

Бугайов О. Є., кандидат технічних наук, доцент, кафедра базових і спеціальних дисциплін Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету.

Рекомендовано до друку Науково-методично-редакційною радою Інституту доуніверситетської підготовки Національного авіаційного університету (протокол № 6 від 26.09.2016 р.).

За достовірність наведених даних та посилань несе відповідальність автор публікації.

УДК 811.1/8:373.57(045)

Дем'янчик Катерина, м. Бориспіль

НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ (АВТОРСЬКА ПРОГРАМА ФАКУЛЬТАТИВНОГО КУРСУ ДЛЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ШКІЛ З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ІНОЗЕМНИХ МОВ)

У статті розкривається авторське бачення програми факультативного курсу навчання писемного мовлення учнів 10–11 класів. Мета курсу полягає у поглибленні та розширенні знань учнів у сфері вивчення іноземних мов та ефективній підготовці до складання ДПА та ЗНО.

Ключові слова: писемне мовлення, факультативний курс, авторське бачення, реклама, офіційний та неофіційний лист, повідомлення, есе.

The article presents the author's vision of the program of the optional course of writing speech for students of the 10th and 11th forms. The aim of the course depends on deepening and broadening pupils' knowledge in foreign languages and effective preparation for Ukrainian State Exams and ZNO (External Testing)

Keywords: writing speech, optional course, author's vision, advertising, formal letter, informal letter, message, essay.

Володіння іноземною мовою на сьогодні – це не тільки культура, але й економічна потреба. Світ розвивається шляхом інтеграції і це усвідомлюється в усіх країнах. Зміни, що відбуваються у нашому суспільстві: розширення контактів, вихід на міжнародну арену – викликали вибух практичного інтересу до іноземних мов. У наш час володіння іноземною мовою – це не тільки атрибут успішної людини, але і умова її успішної подальшої діяльності.

Актуальність розробки програми даного курсу пов'язана з посиленням мотивації учнів 10–11 класів до вивчення англійської мови у бік практичного оволодіння навичками писемного мовлення, оскільки письмо, як вид навчальної діяльності, стає не просто засобом навчання мови, але однією з його цілей, рівень досягнення якої перевіряється також під час державної підсумкової атестації та зовнішнього незалежного оцінювання. Безумовно, навчання письму було одним із завдань попередніх років навчання, але у 10–11 класах важливо провести когнітивну систематизацію отриманих у попередні роки знань та навичок з письма, а також забезпечити системний підхід до розвитку умінь писемної комунікації. Такий підхід стає необхідним в умовах розвитку суспільства, у якому такі сфери життя, як наука, бізнес, засоби масової інформації тощо, немислимі без умінь написати лист, статтю, звернення, звіт, нотатки до виступу тощо. Грамотна писемна комунікація іноземною мовою стає нагальною потребою під час користування всесвітньою мережею Інтернет. Саме тому, вчителям необхідно проводити системну і послідовну роботу з навчання цього виду діяльності [4, с. 104]. Оскільки формування писемної компетенції потребує кропіткої роботи і немало часу, то для більш ефективного володіння цим видом діяльності потрібно використати можливості додаткових годин. Упровадження курсу писемного мовлення у варіативну складову навчального плану дасть змогу розширити можливості розвитку навичок учнів використовувати англійську мову при підготовці до ЗНО та в майбутньому навчанні та подальшій роботі. Процес глобалізації призводить до того, що володіння англійською мовою стає бажаною, а іноді і обов'язковою умовою прийняття кандидата на роботу (табл. 1).

Таблиця 1

Навчально-тематичний план

Назва розділів, тем	Кількість годин			Форми контролю
	усього	З них:		
		урок	самостійна робота	
1-й рік навчання, 10 клас				
Розділ 1. Стиль письма				
Офіційна/неофіційна мова	2	1	1	
Розділ 2. Типи творів				
2.1. Листи	32	17	15	Творча робота
Підсумковий урок	1		1	Тестовий контроль
Усього годин:	35	18	17	
2-й рік навчання, 11 клас				
2.2. Статті	14	7	7	Творча робота
2.3. Есе	6	3	3	Творча робота
2.4. Звіти	6	3	3	Творча робота
2.5. Інші види інформативного письма	6	3	3	Творча робота
Резервний час	2	1	1	
Підсумковий урок	1		1	Тестовий контроль
Усього годин:	35	17	18	

Мета курсу полягає у поглибленні та розширенні знань учнів у сфері вивчення іноземних мов та ефективній підготовці до складання письмової частини ДПА та ЗНО. Даний курс має також наступні розвивальні та виховні цілі: розвиток соціокультурної компетенції; виховання здатності до особистого та професійного самовизначення; розвиток міжкультурної компетенції, а саме вміння брати участь у міжкультурній комунікації, враховуючи особливості інших культур. Досягнення поставленої мети відбувається за умови реалізації таких практичних завдань: навчити учнів у відповідності з обраними темами оперувати лексичними одиницями в комунікативних цілях; удосконалювати вміння учнів у галузі практичного та креативного письма – навчити писати особисті та офіційні листи, резюме, повідомлення електронною поштою, листівки, есе, статті; формувати вміння й навички учнів граматично правильно висловлювати свої думки, оформляти різні види творчих робіт [4, с. 119].

В основу курсу покладені наступні методичні принципи: послідовний розвиток основних мовних умінь і навичок; комунікативна спрямованість завдань; систематичне повторення граматичного

матеріалу, необхідного для виконання завдань; контекстуальне введення лексики; застосування отриманих знань і умінь при виконанні практичних письмових завдань.

Структура курсу і організація навчання. Курс «Навчання писемного мовлення англійською мовою» призначений для учнів 10–11 класів і відповідає вимогам програм для загальноосвітніх навчальних закладів «Іноземні мови. Програми для профільного навчання. 10–11 класи», «Іноземні мови. Програми для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 1–11 класи» [1, 2]. Зміст програми складено за блочним принципом, тож у вчителя існує альтернатива і можливість заміни вивчення одного змістового блоку іншим залежно від наявних умов і потреб учнів (табл. 2).

Таблиця 2

Зміст програми

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Програмні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1-й рік навчання, 10 клас			
1	2	Офіційна/неофіційна мова	Учень (учениця): розрізняє офіційну та неофіційну мову, визначаючи їх істотні ознаки; демонструє правильне застосування офіційної й неофіційної мови; аналізує помилки у наведених фрагментах різних видів письмових творів; оцінює логіку побудови матеріалу у вигляді письмового тексту.
2	Типи творів		
	32	Листи	Учень (учениця)
		Коротке повідомлення, записка-повідомлення для члена сім'ї/друга. Лист повідомлення у формі розповіді/опису. Лист із проханням поради/порадою. Офіційний лист-запит інформації/повідомлення інформації. Офіційний лист-скарга. Офіційний лист в бюро знахідок. Офіційний/неофіційний лист-вибачення. Офіційний/неофіційний лист-запрошення. Офіційний лист редактору з вираженням згоди/незгоди, схвалення/несхвалення, пропозиції.	Орієнтується в структурі особистого листа; знаходить адекватні мовні засоби для вираження у писемному мовленні таких комунікативних функцій, як звертання до адресата, привітання, прощання, вираження подяки, згоди/незгоди, схвалення/несхвалення; знає особливості короткого викладу інформації; вміє узагальнювати зміст логічних блоків інформації; розуміє правила вираження звертання з проханням, висловлення пропозицій щодо розв'язання проблеми; вміє дати пораду/попросити поради, реагувати на пораду; інтерпретує словесний матеріал для запити та повідомлення інформації; знає форми вираження скарги; знає особливості опису загублених предметів; використовує необхідні лексичні одиниці з теми висловлювання та відповідні граматичні структури; складає лист вибачення, лист-подяку та лист-запрошення, знає, як приймати/відхилити запрошення; висловлює свої враження, думки про особи, події, явища, факти; застосовує основні правила орфографії та пунктуації в англійському писемному мовленні.
2-й рік навчання, 11 клас			
	14	Статті	Учень (учениця)
		Опис людей, місць, подій, розповідь, звіт/повідомлення, відгук на фільм, відгук на книгу.	Описує особу, місце, яке відвідав, визначає пам'ятку, подію в логічній послідовності, висловлюючи свої враження, почуття і ставлення у вигляді зв'язного тексту; виправдано використовує ресурси мови; усвідомлює мету поставленого завдання; правильно застосовує основні правила орфографії та пунктуації в англійському писемному мовленні
	6	Есе	Учень (учениця) вміє:
		Есе-аргументація («за» і «проти»). Тезисне есе. Есе з пропозиціями до вирішення проблеми.	Формулює тезу, що презентує власну, незмінну впродовж усього викладень позиції щодо порушеної і завданні проблеми; наводить аргументи для запропонованої тези; формулює протилежні точки зору; знаходить парадоксальні рішення, підкріплюючи принаймні одним, добре поясненим прикладом із публіцистики, художньої літератури, із досвіду власного життя; висловлює думки в певній послідовності; відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації; дає оцінку різним ідеям та варіантам рішення проблем
	6	Звіт	Учень (учениця)
		Звіт-оцінка. Звіт за результатами опитування. Звіт-пропозиція.	Орієнтується у структурних компонентах звітів; списує звіт заданого типу, складає анкету-опитування; оцінює відповідність особи, місця, плану певній меті, роботі; презентує висновки досліджуваного матеріалу, включаючи позитивну/негативну оцінку і рекомендації; передає свої враження, використовуючи різноманітні мовні засоби.
	6	Довідково-інформаційні матеріали	Учень (учениця)

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Програмні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
		Інструкція. Рекламна листівка. Оголошення/об'ява. Реклама. Реєстраційна форма (формуляр).	Пояснює специфіку написання довідково-інформаційних матеріалів; складає інструкцію щодо використання приладів, приготування страв тощо, використовуючи наказовий спосіб; оформляє рекламну листівку із запрошенням відвідати цікаві/визначні місця, приєднатись до заходів по збереженню екології тощо; інформує про проведення екскурсій, мандрівок; добирає, складає інформацію про клуб за інтересами; заповнює формуляр; застосовує правила орфографії та пунктуації при використанні наказового способу; виправдано використовує ресурси мови.

Тематично програмовий матеріал супроводжує зміст основного курсу «Англійська мова» (10–11 класи). Також за тематичним принципом до вивчення певних тем додано для повторення (або для використання на етапі актуалізації опорних знань) матеріал із лінгвістичної та граматичної змістової лінії основного курсу «Англійська мова» [2]. Дана програма супроводжується навчальним посібником з англійської мови для загальноосвітніх навчальних закладів «English Composition» та граматичним довідником «English Grammar».

Засвоєння курсу передбачає, крім відвідування учнями колективних занять, виконання таких індивідуальних творчих письмових робіт (ACTIVITIES), які виконуються в ході ЗНО.

Рівень навченості визначається виконанням текстових завдань.

Заняття курсу розраховані на 70 год. і проводяться один раз на тиждень протягом 2-х років навчання в навчальних закладах різних типів.

Література

1. Програма для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 1–11 класи. Іноземні мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869542/
2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10–11 класи. Іноземна мова (рівень стандарту, профільний рівень) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869542/
3. Кабан Л. В. Методичний супутник творчого вчителя : метод. посіб. / Л. В. Кабан. – К., 2014. – 104 с.